

Aylık Ekonomik GeliŐmeler Raporu- Ekim 2022

Sayın Üyemiz,

DEİK Ekonomik AraŐtırmalar Direktörlüğü tarafından hazırlanan Aylık Ekonomi Bülteni ekte bilgilerinize sunulmaktadır. Bültende öne çıkan geliŐmeler Őu Őekildedir:

Türkiye:

- Türkiye ekonomisi 2022 yılının ikinci çeyreğinde %7,6 büyüdü. Bu dönemde, net dış talep ve yatırım kalemleri toplam GSYH büyümesinin yarısını oluşturarak büyümenin talep bileŐenleri itibarıyla dengeli geliŐtiğine iŐaret etti. Makine ve teçhizat yatırımları ise %17,8 büyüyerek gelecek dönem üretim faaliyetleri için pozitif sinyal vermeye devam etti.
- Ağustos ayında sanayi üretimi yıllık %1 büyümüŐtür. Sektörel detayda 24 imalat sektörünün 19'unda yıllık üretim artışı kaydedilmiŐtir.
- Eylül ayında 46,9 olarak ölçülen Türkiye İmalat Satın Alma Yöneticileri Endeksi (PMI) Ekim ayında 46,4'e gerileyerek imalat sanayi faaliyetlerindeki temponun üst üste sekizinci ay ivme kaybettiğine iŐaret etti.
- SAMEKS Bileşik Endeksi ise Ekim ayında bir önceki aya göre 0,7 puan artarak 53,6'ya ilerledi. Bu geliŐmede Hizmet Sektörü Endeksinin 0,9 puan artış kaydederek 51,9 seviyesine yükselmesi etkili olmuŐtur.
- Ekim ayında imalat sanayi kapasite kullanım oranı (KKO) 0,7 puan azalarak %76,6 seviyesine geriledi.
- TCMB Para Politikası Kurulu, 20 Ekim 2022 tarihli toplantısında faizi 150 baz puan indirerek %10,5'e çekti.
- Reel Kesim Güven Endeksi Ekim 2022'de bir önceki aya göre 1,8 puan artarak 102 seviyesine yükseldi. Geçmiş üç aya ilişkin toplam sipariŐ alt endeksi iki aylık daralma sonrası ekim ayında 100'ün üzerine çıktı. Son on iki ay ortalamasının altında kalsa da gelecek üç aya ilişkin üretim hacmi bir önceki aya göre 2,8 puan arttı.

- Tüketici güven endeksi Ekim ayında bir önceki aya göre 3,8 puan artarak 76,2 seviyesine yükseldi. Geçen on iki aya ilişkin mevcut hanenin maddi durumu bir önceki aya göre 4,5 puan artarken geçen on iki aya ilişkin genel ekonomik durum endeksi ise 1,8 puan yükseldi.
- 2022 yılı Eylül ayında ihracat önceki yılın aynı ayına göre (YY) %9,2 artarak 22,6 milyar USD, ithalat ise aynı dönemde %38,1 yükselerek 32,2 milyar USD oldu. 2022'un ilk 9 ayında ihracat önceki yılın aynı dönemine göre %17 artarak 188,2 milyar USD seviyesine yükselirken ithalat ise %40,4 artarak 271,2 milyar USD seviyesine ulaştı.
- 2022 yılı Ağustos ayında ihracat birim değer endeksi önceki yılın aynı ayına göre %5,9 artarak 110,7 değerini alırken, ithalat birim değer endeksi %26 artışla 151,7 olarak gerçekleşti. İhracat fiyatlarının ithalat fiyatlarına oranını ifade eden dış ticaret haddi ise 73 değeri ile şimdiye kadarki en düşük seviyelerinde seyretmektedir.
- 2021'in Ağustos ayında 1 milyar 75 milyon USD fazla veren cari işlemler dengesi, Ağustos 2022'de 3,1 milyar USD açık verdi. 2021 yılının ilk sekiz ayında 12,8 milyar USD olan cari açık 2022 yılının aynı döneminde 39,7 milyar USD seviyesine yükseldi.
- 2022'nin Ağustos ayında TCMB'nin brüt döviz rezervleri önceki aya göre 2,8 milyar USD azalışla 60,9 milyar USD olurken, altın rezervleri ise önceki aya göre 1,1 milyar USD azalışla 39 milyar USD oldu. Toplam rezervler ise önceki aya göre 4,2 milyar USD azalışla 107 milyar USD oldu.
- Tüketici fiyat endeksi Ekim ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre %85,5 arttı. Çekirdek B enflasyonu bir önceki aya göre 2,4 puan artarak %77 seviyesine yükselirken dayanıklı mal enflasyonu 2,5 puanlık yükselişle %92,5 seviyesinde gerçekleşti.
- Özel kapsamlı C endeksinin son üç aylık ortalaması, Ekim ayında bir önceki aya göre 2,9 puan artarak %68,2 seviyesinde gerçekleşti.
- Gıda ve çekirdek (enerji ve gıda dışı mallar) enflasyonları Ekim 2022'de bir önceki aya göre sırasıyla 6 ve 0,9 puan artarak yine sırasıyla %99 ve %79,6 seviyelerinde gerçekleşti. Öte yandan, enerji enflasyonu ise aynı dönemde 4,9 puan azalarak %128,1 seviyesine düştü.
- Hizmet enflasyonu Ekim ayında bir önceki aya göre 2,5 puan artarak %60,2 seviyesinde gerçekleşti. Ulaştırma enflasyonu 4,2 puanlık yükselişle %102,2 olurken kira enflasyonu 5,1 puan artarak %41,2 seviyesine yükseldi. Lokanta ve otel enflasyonu ise 0,6 puanlık artışla %81,9 oldu.
- 28 Ekim 2022 haftasında bankacılık sektörü yıllık kredi büyüme oranı aylık 1,6 puan düşerek %68'e geriledi. Kur etkisinden arındırılmış yıllık kredi büyüme oranı ise önceki ayın 1,7 puan üzerinde, %35 seviyesinde hesaplandı.
- Tüketici kredileri yıllık büyümesi, ihtiyaç kredileri öncülüğünde, %33 seviyesine seyretti. Kur etkisinden arındırılmış ticari krediler yıllık büyüme oranı ise önceki aya göre 1,5 puan artarak %32,5 ile son yılların en yüksek seviyesinde hesaplandı.

- İhtiyaç kredisi faiz oranı aylık 0,8 puan düşerek %31'e gerilerken, konut kredisi faiz oranı ise aylık 1 puan artarak %21,4'e yükseldi.
- 28 Ekim haftasında TL cinsi ticari krediler ortalama faiz oranı önceki aya göre 1,5 puan düşerek %18,3'e gerilerken, USD cinsi ticari kredi faiz oranı aylık 1,5 puan artarak %9,2'ye yükseldi
- 2022 yılı Eylül ayı bütçe geliri 206,9 milyar TL, bütçe gideri 285,6 milyar TL olarak gerçekleşmiş böylece ay içinde 78,6 milyar TL bütçe açığı verilmiştir. Ocak-Eylül döneminde ise, bütçe gelirleri 1.975 milyar TL, bütçe giderleri 2.020 milyar TL olarak gerçekleşerek 45,5 milyar TL bütçe açığı verilmiştir.
- KKM maliyeti Mart-Ağustos döneminde 75,6 milyar TL olarak gerçekleşmişti. 2022 Eylül ayında ise KKM maliyeti 9,2 milyar TL seviyesinde gerçekleşmiş; toplam KKM maliyeti ise 84,8 milyar TL'ye yükselmiştir.

Küresel:

- Federal Reserve, ABD Merkez Bankası 2 Kasım 2022 tarihli politika toplantısında 75 baz puanlık artış ile politika faizini %3,75-4 olarak belirledi. Enflasyondaki yükselişin hem arz hem de talep kaynaklı olduğu, işsizlik oranının düşük seyrine dikkat çekildi.
- 2022 yılının ilk iki çeyreğinde sırasıyla %1,6 ve %0,6 daralan ABD ekonomisi yılın üçüncü çeyreğinde %2,6 büyüdü. Teknik resesyondan çıkan ABD'de kamu harcamalarının bir önceki çeyreğe göre yıllıklandırılmış bazda %2,4 büyümesi ekonominin toparlanmasında etkili oldu. Öte yandan, dayanıklı ve dayanıksız tüketim harcamaları üst üste iki çeyrek daraldı.
- 2021 yılının ilk dokuz ayında 620 milyar USD açık veren ABD mal ve hizmet ticareti dengesi 2022 yılının ilk dokuz ayında 745 milyar USD açık verdi. İlk dokuz aylar kıyaslandığında, mal ticaretinden verilen açık 805 milyar USD seviyesinden 922 milyar USD seviyesine yükselirken net hizmet ihracatı ise 185 milyar USD seviyesinden 177 milyar USD seviyesine geriledi.
- ABD'de enflasyon %9,1'lik zirveden sonra eylül ayında %8,2'ye geriledi. Gıda enflasyonu 0,2 puan azalarak %11,2'ye düşerken enerji enflasyonu ise %23,8'ten %19,8'e geriledi. Çekirdek enflasyon %6,6 olurken ulaşım hizmetleri %14,6 ile çekirdek enflasyonu yukarı sürükledi.
- 2021 yılının ilk dokuz ayında 437 milyar USD dış ticaret fazlası veren Çin 2022 yılının aynı döneminde 657 milyar USD fazla verdi.
- Çin'de tüketici enflasyonu Ağustos 2022'de %2,5 olarak gerçekleşti.
- Japonya ekonomisi 2022 yılının ilk iki çeyreğinde sırasıyla %0,6 ve %1,6 büyüdü.
- Japonya'da yıllık tüketici enflasyonu eylül ayında bir önceki ayda olduğu gibi %3 oldu. Gıda enflasyonu bir önceki aya göre 0,5 puan düşerek %4,2 olurken ev eşyası enflasyonu ise 2,2 puan artarak %6,6 oldu.

- Japonya'da 12 aylık dış ticaret açığı ağustos ayında 14,4 trilyon JPY seviyesinden eylül ayında 15,8 trilyon JPY seviyesine yükseldi.
- Avro Bölgesi sanayi üretimi, Ağustos ayında %1,5 büyüme kaydetmiştir.
- Avro Bölgesi bileşik PMI Ekim ayında 0,8 puan azalarak 47,3'e gerileyerek son 23 ayın en düşük seviyesinde gerçekleşmiştir.
- Avro Bölgesi dış ticareti Ağustos 2022'de 50,9 milyar EUR açık vermiştir. Böylelikle, on ay üst üste dış ticaret açığı verilmiştir.
- Rusya sanayi üretimi Eylül ayında yıllık %3,1 daraldı. Böylelikle endüstriyel faaliyette üst üste altıncı kez düşüş yaşandı.
- Rusya'da TÜFE Eylül ayında %14,3'den %13,7'ye gerileyerek Şubat 2022'den bu yana en düşük seviyeye ulaşmış oldu.

Ekim Ayı Gündemi:

- Geçtiğimiz yıl 454,5 milyar TL olan internetten yapılan kartlı ödemeler tutarı bu yılın ilk 7 ayında 486,9 milyar TL'ye ulaştı. 2012 yılında yüzde 10,3 olan internetten alışveriş yapanların oranının bu yıl sonunda yüzde 46,2'ye çıkması bekleniyor.
- Türkiye Bankalar Birliği (TBB) Risk Merkezi'nin Eylül 2022 ilgili "protesto edilen senet" verileri, senet kullanımını azalsa da ödenemeyen tutarların arttığını ortaya koydu. Buna göre Eylül 2022'de geçen yılın aynı ayına kıyasla protesto olan senet sayısı yüzde 31,8 düşüşle 22 bin 877 adede düşse de bunların tutan yüzde 64,2 artarak 1 milyar 443 milyon liraya çıktı.
- Türkiye İstatistik Kurumundan (TÜİK) tarafından yapılan açıklamaya göre; çevre koruma harcamaları 2021 yılında bir önceki yıla göre yüzde 59,2 artarak toplam 66,3 milyar TL olarak gerçekleşti. Harcamaların yüzde 64,3'ü mali ve mali olmayan şirketler, yüzde 28,3'ü genel devlet ve hane halkına hizmet eden kar amacı olmayan kuruluşlar ve yüzde 7,3'ü hane halkları tarafından yapıldı.
- Gümrük Genel Müdürlüğü ile BTK arasında protokol imzalandı. Buna göre; yurda girişte yolcunun 3 yıl içerisinde birden fazla telefon getirip getirmediği kontrol edilecek. Vergi muafiyeti hakkı olmadığı belirlenen yolcunun telefonu gümrük ambarında muhafaza altına alınacak. Yolcu verilecek makbuz karşılığı söz konusu telefonu yurtdışına çıkarken geri alabilecek.
- Tüm Girişimci Emlak Müşavirleri Derneği (TÜGEM) ve Endeksa.com iş birliği ile hazırlanan 2022 yılı 3. çeyreğine ilişkin "İkinci El Konut Piyasası Raporu" açıklandı. Rapora göre, 3. çeyrekte 227 bin 128 adet ikinci el konut satışı gerçekleşirken, ikinci el konut satış adedi geçen senenin aynı dönemine göre yüzde 18 azaldı.
- Halkbank vasıtasıyla kullanılacak 100 milyar lira tutarındaki kredi paketi yürürlüğe girdiği. Kredinin 60 ay vade imkanı ve yüzde 7,5'lik faiz oranıyla kullanılacak.

- Genç girişimcilere sıfır faizli kredi uygulamasına ilişkin karar Resmî Gazete'de yayımlandı. Buna göre, KOSGEB Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi'ni bitiren ve başvuru tarihinde 35 yaşını tamamlamamış olan genç girişimci esnaf ve sanatkarlara, KOSGEB tarafından onaylanan projelerini sunmaları durumunda 300 bin liraya kadar yüzde 100 faiz indirimi uygulanacak.
- Kredi kullanabilecek şirketler için daha önce 15 milyon TL olan yabancı para pozisyonu sınırı 10 milyon TL'ye çekildi. Nakit pozisyonu aktif toplamı ya da 1 yıllık net satış hasılatından büyük olanı yüzde 10'unu geçen şirketlere uygulanan kredi sınırlaması ise yüzde 5 olarak güncellendi.
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 2022 yılı ağustos ayı Tarımsal Girdi Fiyat Endeksi'ni açıkladı. Buna göre tarımsal girdi fiyat endeksinde (TarımGFE) ağustos ayında bir önceki aya göre yüzde 1,64, bir önceki yılın aralık ayına göre yüzde 86,45, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 135,06 ve on iki aylık ortalamalara göre yüzde 88,48 artış gerçekleşti.
- Çin Komünist Partisinin 20. Ulusal Kongresinin ardından ilk toplantısını yapan partinin en üst yönetim organı Merkez Komite, Devlet Başkanı Şi Cinping'i yeniden genel sekreter seçti. Daha önce 2012 ve 2017'de bu göreve getirilen Şi, Çin Halk Cumhuriyeti'nin kurucusu Mao Zidong'dan bu yana parti liderliğini iki dönemden fazla sürdüren ilk lider oldu.
- Ar-Ge harcaması 2021 yılında bir önceki yıla göre 26 milyar 965 milyon TL artarak, 81 milyar 922 milyon TL'ye yükseldi. Bir önceki yıla göre Ar-Ge harcamalarının gayrisafi hasıla içerisindeki oranı 1,09'dan 1,13'e yükseldi.
- Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın (TCMB) ağustos ayına ilişkin konut fiyat endeksine göre, ülke genelinde konut fiyatı yıllık yüzde 184,6 artış gösterirken, yeni konutta artış yüzde 176,4, yeni olmayan konutta yüzde 185,4 oldu. Ortalama konut metrekare fiyatı 15 bin TL'yi aştı. 3 büyük il içinde en yüksek artış İstanbul'da yaşandı.
- Merkez Bankası, bankaların menkul kıymet tesis oranını yüzde 3'ten yüzde 5'e güncelledi. Düzenleme ile ilk etki olarak bankalar önümüzdeki üç ayda 88 milyar TL daha Hazine tahvili tutmak zorunda kalacaklar.
- TÜİK, Ciro Endeksleri, Ağustos 2022 verilerini yayımladı. Buna göre, sanayi, inşaat, ticaret ve hizmet sektörleri toplamında ciro endeksi, 2022 yılı ağustos ayında yıllık yüzde 130,3 arttı. Aylıkta geçen ay daralma kaydedilen cirolar Ağustos'ta 6,8 artış gösterdi.
- Ulusal Süt Konseyi, çiğ süt tavsiye fiyatını yüzde 13'ün üzerinde artışla 8,5 TL'ye yükseltti.